

به نام خدا

هواشناسی و طبیعت گردی

نویسنده: جعفر سپهری

نشریه بهشت
Behesht Publishing

هواشناسی و طبیعت گردی

نویسنده: دکتر جعفر سپهری

ویراستار: اردشیر منصوری

طراحی گرافیک: محمود بهادری

عکس: محمود بهادری، حمیدرضا بوستان پرور، حسن نجاریان، جعفر سپهری

عکس روی جلد: زمستان دماوند از حمید یعقوبی

ناشر: انتشارات بهشت

شمارگان: ۱۵۰۰ نسخه

مشخصات انتشار: چاپ اول ۱۳۹۲

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۷-۱۱-۰

تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۰۴۵۶۵۶۶۱

حق چاپ و نشر مخصوص نویسنده است

سرشناسه: سپهری، جعفر، ۱۳۴۳ -

عنوان و نام پدیدآور: هواشناسی و طبیعت گردی/نویسنده: جعفر سپهری

مشخصات نشر: تهران: بهشت، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۱۴۴ص: مصور (رنگی)، جدول (رنگی)، نمودار (رنگی)؛ ۵/۱۴×۲۱سم.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۸۷-۱۱-۰؛ ۱۴۰۰۰۰ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

موضوع: هواشناسی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲/۲۵۹/۱/۳/۴۸۶QC

رده بندی دیویی: ۵۵۱/۵

شماره کتابشناسی ملی: ۳۲۱۷۷۶۰

آدرس: تهران، خیابان یوسف آباد (اسدآبادی)

خیابان ۲۸- خیابان بیستون- پلاک ۷۳- واحد ۵ شمالی

تلفن: ۸۸۷۰۵۹۵۴، ۸۸۷۱۱۳۹۶۰، نمابر:

www.BeheshtBook.com

نشر بهشت

Behesht Publishing

فهرست

- ۷ پیشگفتار
- ۱۰ فصل یکم: ترکیب جو زمین
- ۳۰ فصل دوم: دمای هوا
- ۳۴ فصل سوم: باد
- ۵۴ فصل چهارم: ابر
- ۷۰ فصل پنجم: پدیده‌های آبدار
- ۸۴ فصل ششم: دید در کوهستان
- ۱۰۰ فصل هفتم: توده هوا و جبهه
- ۱۱۲ فصل هشتم: منطقه حاره
- ۱۲۲ فصل نهم: نتیجه‌گیری، پیش‌بینی، پیش‌گیری
- ۱۳۶ فصل دهم: آثار تغییرات اقلیم بر کوهستان

معرفی نویسنده؛ جعفر سپهری

مدرس مورد تأیید فدراسیون کوهنوردی و صعودهای ورزشی • مدرس دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه جامع علمی کاربردی • مبتکر طرح هواشناسی برای کوهنوردان • ارائه ۲۰ مقاله (سخنرانی) و ۱۰ مقاله (پوستر) در همایش‌های معتبر • عضو کمیته راهبردی انرژی و آلودگی هوا در سازمان حفاظت محیط‌زیست • مشاور کتاب‌های جغرافی در آموزش و پرورش • مشاور سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهر تهران در زمینه اطلاع‌رسانی همگانی از وضعیت هوای کوهستان شمال تهران • همکار کمیته انرژی خورشیدی مؤسسه استاندارد و همکاری در تهیه چند استاندارد و رئیس کارگروه هواشناسی کمیته استاندارد انرژی خورشیدی مرکز تحقیقات نیرو • همکار شهرداری منطقه ۱ تهران در زمینه هوای کوهستان شمال تهران • ارائه دهنده راهکارهای کاهش پدیده جزیره گرمایی شهر تهران در طی ۱۰ سال و چندین همایش • ویراستار چند کتاب در زمینه کامپیوتر • همکاری با گروه دانش شبکه یک سیما، از سال ۱۳۶۴ • نویسنده بیش از ۲۰۰ نوشتار

در زمینه ایران‌شناسی و نزدیک به ۱۰۰ نوشتار در زمینه تاریخ علم در ایران • نویسنده کتاب تاریخچه دریانوردی ایرانیان (در دست انتشار)

صعود توچال، ۱۳۶۰

با تجربه کوهپیمایی از سال ۱۳۵۳ • تجربه کوهنوردی از سال ۱۳۶۰ تا ۱۳۷۲ • ایران‌گردی (آثار طبیعی و آثار باستانی) از سال ۱۳۶۴ • ستاره‌شناس آماتور از سال ۱۳۶۰، دارای گواهینامه رده نخست آموزشگاه اخترشناسی ایران.

صعود دماوند، ۱۳۶۰

خداوند بود و خداوند مهر

به نام خداوند ماه و سپهر

به هر قطره‌ای در هکندی ز شور

خداوند ابر و خداوند نور

بی‌گمان از جمله امور مهمی که یک گردشگر، به‌ویژه یک طبیعت‌گرد، باید بدان مسلط باشد، اطلاع از وضع هوا و آگاهی از تغییرات و تلاطمات جوی است، چیزی که بهره‌مند نبودن از آن، می‌تواند به قیمت زندگی فرد تمام شود. چه بسا در خاک خفتگانی که می‌توانستند با سود جستن از دانش هواشناسی، سال‌ها از زندگی و مواهب آن بهره‌گیرند. هدف از نگارش این کتاب، در اختیار قرار دادن اطلاعاتی مهم و سودمند در باره پدیده‌های جوی، به‌ویژه آب و هوای کوهستان است؛ به‌گونه‌ای که برای گردشگران محیط‌های طبیعی و کوهنوردان قابل بهره‌برداری باشد.

و ابر و یکر سید رنگ چو شیر

گفت: کابری سپهر است و قیر

بر خن کت عسل متق است

ابر تیره و دغان غمگین است

در مزاجش رطوبتی خام است

و ابر کاوشگر و در فام است

خبر چرخ چاربانید زیست

گفت: برگو که باد بوزان چیت

که بخندش بخار زمین

اصل باد از هوا بود و بیتی

از کوک چار بود به شکوه

دید کوک می‌د و گفت این کوک

کو در ایل «مناک آرد

ابر چون سیل بولناک آرد

دور تر باشد از کوه که سیل

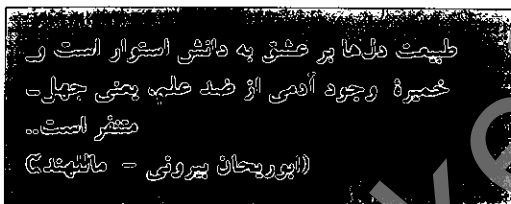
و آنکه تیش بواج دارد سیل

اندیشه نوشتن کتابی کاربردی که مطالب هواشناسی را به زبانی ساده برای کوهنوردان بیان کند، از سال ۱۳۸۰ برای نگارنده پدید آمد و تدوین این کتاب نزدیک به ۸ سال طول کشید. در سال ۱۳۸۸ و در همایش «کوهستان پاک و ایمن»، مقاله ارائه شده از مطالب این کتاب، در شمار مقالات برتر قرار گرفت. همچنین ۵۰ دوره کلاس «هواشناسی کوهستان» بر اساس اطلاعات این کتاب در جامعه کوهنوردان و طبیعت‌گردان در سراسر ایران برگزار شد. برگزاری این کلاس‌ها در بر دارنده آموزشی دو سویه بود و در تجربه‌های به دست آمده از این رهگذر در تکمیل مطالب این کتاب نقشی بسزا داشت. از این رو نگارنده خود را وامدار کوهنوردان بزرگوار می‌داند که با پرسش‌ها و ارائه تجربیات خود موجب تکمیل این کتاب شدند.

همچنین هیأت کوهنوردی و صعودهای ورزشی استان تهران با همکاری سازمان پیشگیری و مدیریت بحران شهرداری تهران بروشوری به عنوان هواشناسی و آذرخش به قلم نویسنده این کتاب به چاپ رساند.

امید است این کتاب برای دوستداران ورزش‌های کوهنوردی، طبیعت‌گردی، کوه‌پیمایی، غارنوردی، سنگ‌نوردی، یخ‌نوردی، ماهی‌گیری، اسکی، ورزش‌های هوایی و پروازی، سافاری (کوه)، کویر، جنگل، شتادوچرخه‌سواری در طبیعت، همچنین ستاره‌شناسان آماتور و بازدیدکنندگان آثار باستانی سودمند باشد.

سیاسگزاری

فراهم آمدن این کتاب به گونه‌های مختلف، مرهون کمک‌ها و راهنمایی‌های استادان و دوستان عزیز بوده است که یا مستقیماً از آموزش‌شان برخوردار بودم، یا از آثار و نوشته‌هایشان استفاده کردم و یا نکته‌یابی‌ها و یادآوری‌هایشان نقشی

در تصحیح پیش‌نویس این کتاب داشته است. در این میان لازم است شماری از این استادان را به نام یاد کنم و قدرشناس آموخته‌هایم از فیض حضورشان باشم؛ استادان گرانباه دانشگاهی از جمله شادروان دکتر ابوالقاسم قلم‌سیاه استاد فیزیک و بنیانگذار فیزیک نوین در ایران، شادروان دکتر عبدالکریم قریب استاد زمین‌شناسی و بنیانگذار کمیته غارشناسی ایران، دکتر احمد نخعی استاد فیزیک و رئیس کمیته غارشناسی ایران، دکتر حسن عسکری شیرازی استاد هواشناسی خردمقیاس، دکتر محمدتقی زمانیان استاد هواشناسی دینامیکی و رئیس پژوهشکده هواشناسی ایران، دکتر محمد خیراندیش استاد اقلیم‌شناسی و پیش‌بینی پدیده‌های هواشناختی، دکتر حسن خالقیان زواره استاد هواشناسی دینامیکی، مهندس احمد نوحی استاد هواشناسی فیزیکی، دکتر حسین اردکانی استاد هواشناسی سینوپتیکی، دکتر بهزاد دوران نویسنده و استاد جامعه‌شناسی، دکتر امیر موافقی استاد فیزیک، دکتر کورش روستایی باستان‌شناس، استاد بسند بختیاری مدیر محترم موسسه گیتاشناسی.

همچنین سیاسگزارم از دوستان کوهنوردی که با لطف بی‌پایان خود امکان تکمیل این نوشتار را فراهم آوردند. از جمله (به ترتیب الفبا): مازیار اتوکش، عبدالله اشتري، کامبیز بلوریان، محمود بهادری (نخستین کسی که من را به اندیشه چاپ این کتاب انداخت)، عباس ثابتیان، محمد حاجی ابوالفتح، عباس خوشخو، فروش رئیسی، رضا زارعی، نادر ضرابیان، کاوه کاشفی، عباس محمدی، ارتشیر منصوری، مهدی مودتی، حسن نجاریان، نعمت یزدان‌پناه، و دوست گرامی و ارجمند کاوه اشکشی.

سپاس فراوانم همچنین نثار مسئولان گرانقدر سازمان‌ها و گروه‌هایی که شرایط برگزاری کلاس‌هایی را در آموزش هواشناسی برای نگارنده فراهم کردند؛ کلاس‌هایی که نخستین محک برای صحت و کاربردی بودن مطالب این کتاب بودند: انجمن حفظ محیط کوهستان، انجمن کوهنوردان ایران، خانه کوهنوردان تهران، فدراسیون کوهنوردی و صعودهای ورزشی، گروه کوهنوردی کلکچال، گروه کوهنوردی همت شمیران، هیأت کوهنوردی بجنورد، هیأت کوهنوردی بروجرد، هیأت کوهنوردی تهران، هیأت کوهنوردی زنجان، هیأت کوهنوردی شمیران، هیأت کوهنوردی فارس، هیأت کوهنوردی کرج، هیأت کوهنوردی لوسان، هیأت کوهنوردی هشتگرد، قلمرو کوهستانی ایران، مؤسسه طبیعت‌گردی تمدن زاگرس، مؤسسه آوای ارسباران.

همچنین بایاد سپاسم را به دیگر دوستانی تقدیم کنم که در این راه، از هیچ گونه همراهی و همیاری دریغ نداشتند و همواره در تکمیل این کتاب مشوقم بودند. از جمله محمدحسین ابراهیم‌پور، طاهره سهدوی‌پا، داریوش دولتمنش، مهندس امیرمحمد شجاعی، مهندس مهران عطائی نایینی، مهندس جلال حاجتی فهیم، آرش نورآقائی و سرانجام دوست ارجمند و گرامی خشایار فرشید. سپاس ویژه از مسئولان واحدهای گوناگون دانشگاه آزاد اسلامی و دانشگاه پیام نور که امکانات اقامتی و رفاهی را در طی سفرهای پژوهشی و تحقیقاتی، برایم فراهم آوردند.

و در نهایت سپاسگزارم از همراهی و همدلی مسر مهربانم مهندس زهرا پریسا زارعی، مدرس فیزیک، و فرزندانم اردوان، سروناز و کتابون و همچنین برادر بزرگوام ارژنگ که در سفر به چهارگوشه ایران‌زمین در کنارم و مایه دلگرمی‌ام در پیگیری مطالعات و پژوهش‌هایم بوده‌اند. و نیز سپاسگزارم از مادر و پدرم که امکان تحصیل را از آغاز برای من فراهم نمودند.

جعفر سپهری

زمستان ۱۳۹۰

